

17. European Commission. Horizon Europe Strategic Plan 2021–2024 (updated 2023). Brussels, 2023.
18. World Bank. Global Economic Prospects 2024. Washington, DC, 2024.
19. OECD. Economic Outlook 2024. Paris : OECD Publishing, 2024.
20. European Investment Bank. Investment Report 2023/2024. Luxembourg, 2024.
21. McKinsey Global Institute. The Future of Work in Europe. 2023.
22. ILO. World Employment and Social Outlook 2023. Geneva, 2023.
23. UNDP. Human Development Report 2023/2024. New York, 2024.
24. European Commission. Digital Decade Report 2024. Brussels, 2024.
25. OECD. Education at a Glance 2024. Paris : OECD Publishing, 2024.

УДК 658.589:621.002

Білокіз Є. В., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Тютюнник В. С., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти,
Полтавський державний аграрний університет, м. Полтава, Україна

АДАПТИВНЕ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Адаптивна трансформація інноваційного потенціалу в сучасній економіці постає як багатовимірний процес динамічної реконфігурації ресурсно-компетентнісної бази, спрямований на забезпечення стійкості та конкурентоспроможності в умовах структурної нестабільності, технологічних зрушень і воєнних викликів. У контексті нелінійної динаміки економічних систем інноваційний потенціал виконує функцію каталізатора емерджентних ефектів, що проявляються у прискорених фазових переходах, зміні інституційних конфігурацій і формуванні нових траєкторій розвитку [1].

Адаптивна трансформація інноваційного потенціалу передбачає не лише кількісне нарощування інноваційних ресурсів, а їх якісну перебудову через інтеграцію когнітивного капіталу, цифрових технологій, підприємницьких компетенцій та інституційних механізмів. Відповідно до підходів ОЕСР, ефективність інноваційної системи визначається не окремими показниками, а комплексом взаємопов'язаних індикаторів – від інвестицій у R&D до рівня

кооперації та трансферу знань [1].

Наприклад, Сингапур характеризується високим рівнем централізованого стратегічного управління інноваціями. Держава активно інвестує у R&D, стимулює венчурне фінансування та формує сприятливе регуляторне середовище. Мотиваційна модель базується на поєднанні фінансових стимулів, податкових пільг та високої інституційної якості, що забезпечує стабільність і передбачуваність для бізнесу.

Так, Нова Зеландія використовує більш децентралізовану модель, орієнтовану на підтримку підприємництва, стартап-екосистем та креативних індустрій. Мотивація інновацій реалізується через грантові програми, підтримку МСП та розвиток людського капіталу. Значна увага приділяється гнучкості регуляторного середовища та інтеграції науки і бізнесу.

Україна перебуває на етапі трансформації інноваційної системи. Попри обмежені ресурси, спостерігається висока підприємницька активність, розвиток ІТ-сектору та адаптивність бізнесу в умовах війни. Мотиваційні механізми залишаються фрагментарними, однак цифровізація та міжнародна підтримка створюють передумови для їх посилення.

Переваги національної системи реалізації інноваційного потенціалу економіки:

- високий рівень людського капіталу та STEM-компетенцій;
- розвинений ІТ-сектор і цифрова адаптивність;
- підприємницька гнучкість і здатність до роботи в кризових умовах;
- інтеграція у глобальні інноваційні мережі.

Недоліки:

- недостатній рівень фінансування R&D;
- інституційна нестабільність;
- слабка комерціалізація наукових результатів;
- відтік людського капіталу.

Можливості:

- післявоєнна реконструкція як платформа для технологічного стрибка;
- інтеграція до європейського інноваційного простору;
- розвиток оборонних та dual-use технологій;
- залучення міжнародних інвестицій і грантових ресурсів [2-10].

Сценарії інноваційного розвитку України після війни:

1. Інноваційно-проривний сценарій (expansion-driven model)

Передбачає масштабне інвестування у високотехнологічні галузі, інтеграцію у

глобальні ланцюги вартості та активний перерозподіл ринків. Україна стає регіональним хабом інновацій і цифрових технологій.

2. Конвергентно-адаптивний сценарій (catch-up model) Орієнтований на поступове наближення до стандартів ЄС, модернізацію промисловості та розвиток середньотехнологічних секторів. Інноваційний потенціал використовується для підвищення ефективності, а не радикальних проривів.

3. Ризиково-інерційний сценарій (stagnation risk) Характеризується збереженням структурних дисбалансів, недостатнім рівнем інвестицій та слабкою інституційною підтримкою інновацій. У цьому випадку потенціал реалізується частково, а економіка втрачає конкурентні позиції [11-13].

Адаптивна трансформація інноваційного потенціалу є критичним чинником переходу економіки до нелінійної моделі розвитку, де ключову роль відіграють швидкість змін, гнучкість систем і здатність до самоорганізації. Україна, незважаючи на воєнні виклики, володіє унікальним поєднанням людського капіталу, підприємницької культури та цифрової адаптивності, що створює передумови для реалізації сценарію інноваційного прориву.

Література

1. OECD. Science, Technology and Innovation Indicators. Paris : OECD Publishing, 2025. URL: <https://www.oecd.org/en/topics/science-technology-and-innovation-indicators.html> (дата звернення: 04.04.2026).
2. OECD. Science, Technology and Innovation Outlook 2023. Paris : OECD Publishing, 2023.
3. OECD. Oslo Manual 2018: Guidelines for Collecting, Reporting and Using Data on Innovation. Paris : OECD Publishing, 2018.
4. World Bank. World Development Report 2022: Finance for an Equitable Recovery. Washington, DC, 2022.
5. European Commission. European Innovation Scoreboard 2024. Brussels, 2024.
6. World Economic Forum. Global Competitiveness Report 2023. Geneva, 2023.
7. IMF. World Economic Outlook 2023. Washington, DC, 2023.
8. UNDP. Human Development Report 2023/2024. New York, 2024.
9. World Bank. Global Economic Prospects 2024. Washington, DC, 2024.
10. European Investment Bank. Investment Report 2023/2024. Luxembourg, 2024.
11. Hnatenko I., Hanushchak-Efimenko L., Parkhomenko O., Rubezhanska V. Cluster competitive advantages as a driving factor in increasing the investment activity of innovative entrepreneurship. Вісник КНУТД. Серія: Економічні науки. 2019. №

6 (141). С. 8–17.

12. Hnatenko I., Kuksa I., Orlova-Kurilova O., Rubezhanska V. Analysis of the state of innovation entrepreneurship development in Ukraine. Вісник Черкаського національного університету імені Б. Хмельницького. Серія: Економічні науки. 2020. № 1. С. 10–25.

13. Hnatenko I., Kuksa I., Parkhomenko O., Rubezhanska V. Synergistic effect in innovation clusters: essence and features of evaluation. Економічні горизонти. 2019. № 4 (11). С. 4–12.

УДК 005.936.3

Святецький В. В., доктор філософії з економіки, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, Україна

АДАПТИВНІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ В УМОВАХ СТРУКТУРНИХ ДЕВІАЦІЙ

Адаптивність економічних систем в умовах структурних девіацій постає як ключова властивість їх динамічної рівноваги, що забезпечує здатність до збереження функціональної цілісності та одночасної трансформації під впливом дисбалансів, шоків і нелінійних збурень. Структурні девіації у сучасній економіці проявляються через асиметрію ринків, розриви глобальних ланцюгів вартості, інституційні деформації, технологічні диспропорції та воєнні деструкції, що формують середовище перманентної турбулентності. У таких умовах адаптивність трансформується з реактивної характеристики у проактивний механізм стратегічного розвитку.

Економічна система розглядається як складна адаптивна мережа, здатна до самоорганізації, рекомбінації ресурсів і генерації нових структур. Її адаптивність формується на перетині когнітивних, інституційних і технологічних компонентів, де ключову роль відіграють механізми швидкого прийняття рішень, гнучкість бізнес-моделей, цифрова трансформація та інноваційна активність [1; 6]. У цьому контексті структурні девіації виступають не лише як джерело ризиків, а як тригери еволюційних зрушень і можливостей для перерозподілу економічного впливу.

В умовах війни українська економіка функціонує у режимі екстремальної